

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 11Co/144/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1513227144
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 06. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Blanka Podmajerská
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2015:1513227144.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Blanky Podmajerskej a členov senátu JUDr. Kataríny Štrignerovej a JUDr. Bianky Gelačíkovej, v právnej veci navrhovateľa: W. A. N., V..Z., P. X.. Č.. X, N., IČO: XX XXX XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Vladimírom Kánom, AK, Bratislava, Námestie Martina Benku č. 9- C1, proti odporkyni: U. D., D.. XX.X.XXXX, H. A. A. XXXX/XX, XXX XX N., t.č. na neznámom mieste, zastúpenou opatrovníkom W. A., zamestnankyňou Okresného súdu Bratislava V, o zaplatenie 50,70 euro s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V zo dňa 09.07.2014, č.k. 39C/199/2014-29, jednohlasne (pomerom hlasov 3:0) takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa sa p o t v r d z u j e.

Odporkyni sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

V napadnutom rozhodnutí súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľa , v ktorom sa domáhal uložiť odporkyni povinnosť zaplatiť mu sumu XX,XX euro, ako i náhradu trov súdneho konania pozostávajúcu zo zaplateného súdneho poplatku za návrh a z náhrady trov právneho zastúpenia. O trovách konania rozhodol s použitím § 142 ods.1 O.s.p. tak, že v konaní plne úspešnej odporkyni náhradu trov konania nepriznal.

Zamietajúci výrok vo veci samej právne odôvodnil § 100 ods.1, § 101, § 108, § 122 Občianskeho zákonníka, § 8 ods. 2,5,6,8 zák. č. 514/2009 Z.z. o doprave na dráhach po úvahe, že v zmysle § 108 Občianskeho zákonníka sa premlčuje nielen nárok dopravcu na cestovné vyplývajúci z § 760 citovaného predpisu, ale i jeho nárok na úhradu za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom v zmysle zákona č. 514/2009 Z.z. . Podľa názoru súdu prvého stupňa zákon č. 514/2009 Z.z. o doprave na dráhach je verejnoprávnym predpisom, ktorý okrem iného upravuje aj vzťahy medzi cestujúcim a dopravcom, teda občianskoprávne vzťahy. Keďže tento zákon neupravuje premlčanie nároku dopravcu na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom, treba otázku jeho premlčania posúdiť v zmysle § 853 Občianskeho zákonníka na základe analógie legis podľa tých ustanovení označeného predpisu, ktoré upravujú vzťahy obsahom a účelom najbližšie, t.zn. podľa § 108.

Keďže zákon č. 514/2009 Z.z. o doprave na dráhach neupravuje začiatok plynutia premlčacej doby na uplatnenie práva na cestovné a na úhradu za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom, súd prvého stupňa v danej veci aplikoval § 563 Občianskeho zákonníka podľa ktorého dlžník (v tomto prípade cestujúci) je povinný splatiť dlh prvého dňa po tom, ako ho veriteľ (dopravca) o plnenie požiadal. V

posudzovanom prípade uplatňované právo z prepravy bolo možné uplatniť prvý raz dňa 18.01.2012 čo znamená, že premlčacia doba 1 roka uplynula dňom 18.01.2013. Nakoľko návrh na začatie konania bol doručený súdu navrhovateľom až dňa 12.08.2013, súd prvého stupňa ho posúdil ako návrh podaný po uplynutí zákonnej ročnej premlčacej doby. Prihliadajúc na opatrovníčkovu odporukyne vznesenú námietku premlčania, návrh bez ďalšieho ako nedôvodný zamietol.

Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ žiadajúc, aby odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa názoru odvolateľa súd prvého stupňa v zmysle § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. V zmysle ustanovenia § 760 Občianskeho zákonníka vzniká zmluvou o preprave právny vzťah medzi dopravcom (fyzickou alebo právnickou osobou prevádzajúcou dopravu na základe príslušného povolenia) a cestujúcim. Preprava osôb je služba poskytovaná cestujúcim, ktorá spočíva v preprave predmetu (veci) a osoby dopravným prostriedkom do miesta určenia, a to riadne a včas, za určené cestovné. Občiansky zákonník obsahuje iba základnú úpravu vzťahov vznikajúcich pri rôznych druhoch a spôsoboch a prepravy a podrobnejšia úprava je ponechaná osobitným zákonom a na ich základe vydaným vykonávacím právnym normám, v tomto prípade zák. č. 514/2009 Z.z. o doprave na dráhach v znení neskorších predpisov. Nakoľko sa odporkyňa na výzvu revízora dňa 18.1.2012 na linke MHD č. 205 v Bratislave nepreukázala platným cestovným lístkom alebo iným platným cestovným dokladom, je povinná navrhovateľovi v zmysle čl. 6 Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave a čl.5 Tarify mestskej hromadnej dopravy v Bratislave zaplatiť cestovné X,XX euro a úhradu XX euro, čo preukazuje Hlásenie o porušení tarifných a prepravných podmienok zo dňa 18.1.2012 doložené v spise. Táto povinnosť odporkyne zaplatiť úhradu navrhovateľovi vznikla v zmysle citovaných ustanovení zákona o doprave a táto úhrada nepatrí medzi práva prepravy v zmysle § 760 Občianskeho zákonníka. Zákon o cestnej doprave neustanovuje premlčaciu dobu za nezaplatenie úhrady pri cestovaní bez cestovného lístka, a preto je namieste použiť § 101 Občianskeho zákonníka čo znamená, že pohľadávka vo výške XX euro nebola v čase podania návrhu na vydanie platobného rozkazu premlčaná. Odvolateľ dal v súvislosti s prezentovanými odvolacími námietkami do pozornosti rozhodnutia Krajského sudu v Bratislave - rozsudok sp.zn.15Co 67/2011 a sp.zn. 14 Co 216/2011, v ktorých odvolací súd rozhodoval v skutkovo totožných veciach, pričom v oboch prípadoch vyhovel odvolaniu navrhovateľa.

Odporkyňa sa k riadne doručenému odvolaniu písomne nevyjadřila.

Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2) keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, nejednalo sa o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem, vo veci súd prvého stupňa síce rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa § 115a O.s.p., ale v odvolacom konaní nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je podané dôvodne. Súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav veci, keď vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 120 ods. 1 O.s.p.) z hľadiska posúdenia opodstatnenosti uplatneného návrhu, vec v súlade s § 101 ods.2 O.s.p. prejednal v neprítomnosti účastníkov, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (§ 132 O.s.p.) a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite odôvodnil (§ 157 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 8 ods. 2, 5, 6, 8 zákona č. 514/2009 Z.z. o doprave na dráhach, ak z tarify cestovného alebo z prepravného poriadku nevyplýva inak, cestovné za dopravné služby je splatné pred uskutočnením prepravy.

Cestujúci, ktorý sa v dráhovom vozidle alebo bezprostredne po vystúpení z dráhového vozidla nepreukáže platným prepravným dokladom osobe oprávnenej kontrolovať prepravné doklady, je povinný na mieste zaplatiť prirážku k základnému cestovnému (ďalej len "prirážka") a cestovné od nástupnej stanice alebo zastávky do cieľovej stanice alebo zastávky podľa tarify cestovného, alebo preukázať sa dokladom totožnosti na zaznamenanie údajov potrebných na vymáhanie prirážky a cestovného. Ak

cestujúci neuhradí na mieste cestovné a prirážku, bude vylúčený z prepravy na najbližšej stanici alebo zastávke. Tým nezaniká nárok dopravcu na zaplatenie prirážky a cestovného do stanice alebo zastávky, na ktorej bol vylúčený z prepravy.

Prirážka je v železničnej doprave najviac stonásobok základného cestovného v prvom tarifnom pásme bez príplatkov a zliav; v mestskej doprave je to najviac stonásobok základného cestovného.

Podmienky tarify cestovného a prepravný poriadok podliehajú schváleniu objednávateľa.

Podľa bodu 3, čl. 6 Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave, vydaného podľa § 7 zákona č. 514/2009 Z.z. o doprave na dráhach a § 4 zákona č. 56/2012 Z.z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov Dopravným podnikom Bratislava, a.s., cestujúci, ktorý sa na vyzvanie podľa odseku 2 tohto článku nemôže preukázať platným cestovným lístkom, je povinný zaplatiť dopravcovi cestovné a sankčnú úhradu/prirážku (ďalej len úhrada) za cestovanie bez platného cestovného lístka vo výške do stonásobku základného cestovného bez príplatkov a zliav. Aktuálna výška úhrady/prirážky a manipulačného poplatku je stanovená v tarife.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 108 Občianskeho zákonníka sa práva z prepravy premlčujú za jeden rok s výnimkou práv na náhradu škody pri preprave osôb.

Podľa § 760 Občianskeho zákonníka zmluvou o preprave osôb vzniká cestujúcemu, ktorý za určené cestovné použije dopravný prostriedok právo, aby ho dopravca prepravil do miesta určenia riadne a včas .

Občiansky zákonník upravuje prepravné zmluvy (zmluvy o preprave osôb a zmluvy o preprave nákladu) v § 760 až 773. Úprava prepravných zmlúv v Občianskom zákonníku je veľmi stručná a obsahuje iba základné pravidlá, ktoré platia pri prepravných zmluvách. Vzhľadom na väčšie množstvo rôznych spôsobov dopravy (železničná, cestná, vodná, mestská atď.), ktoré si vyžadujú svoje špecifické úpravy, nebolo ani možné všetky otázky týkajúce sa právnej úpravy upraviť v Občianskom zákonníku podrobnejšie. Preto § 772 ustanovuje, že podrobnejšiu úpravu osobnej a nákladnej prepravy ustanovujú osobitné predpisy, najmä prepravné poriadky a tarify. Prepravné poriadky vydávajú prevádzkovatelia dopravy (dopravcovia) podľa vzorov na vyhotovenie prepravných poriadkov, ktoré vydalo Ministerstvo dopravy pôšt a telekomunikácií.

Ustanovenie § 760 Občianskeho zákonníka nepriamo vymedzuje pojem zmluva o preprave osôb tým, že ustanovuje základné práva a povinnosti účastníkov tejto zmluvy. Podľa tohto ustanovenia zmluvou o preprave osôb vzniká cestujúcemu, ktorý za určené cestovné použije dopravný prostriedok, právo, aby ho dopravca prepravil na miesto určenia riadne a včas. Z citovaného ustanovenia vyplývajú pojmové znaky zmluvy o preprave osôb - jedná sa o zmluvu uzavretú medzi dvoma účastníkmi, t.j. medzi cestujúcim, ktorého treba dopraviť na miesto určenia a dopravcom, ktorý má povinnosť cestujúceho dopraviť na miesto určenia včas a riadne. Doprava osoby na miesto určenia sa uskutočňuje určeným dopravným prostriedkom, ktorý si cestujúci zvolil. Doprava sa uskutočňuje za odplatu (cestovné). Zmluva o preprave osôb je neformálnou zmluvou, ktorá sa môže uzavrieť rôznym spôsobom určeným v prepravných poriadkoch podľa druhu a spôsobu dopravy (napr. zakúpením cestovného lístka, letenky, vstupom do dopravného prostriedku, znehodnotením cestovného lístka pri vstupe do dopravného prostriedku, dohodou o určení miesta určenia dopravy a pod.). Podrobnosti o právach a povinnostiach účastníkov zmluvy o preprave osôb sú upravené v prepravných poriadkoch, ktoré vypracúvajú dopravcovia na základe všeobecne záväzných právnych predpisov.

Premičanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého právo nezaniká, ale sa len oslabuje tým, že v prípade vznesenia námietky premlčania, zaniká jeho súdna vymáhateľnosť, pretože súd musí prihliadnuť na dôvodne vznesenú námietku premlčania a nemôže už veriteľovi premlčané právo priznať. Jeho úprava vychádza z potreby zvýšenia právnej istoty v právnych vzťahoch. Základným účelom inštitútu premlčania je tak pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby včas pristupovali k uplatňovaniu si svojich subjektívnych práv a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po neobmedzenú dobu nútené splniť si svoje povinnosti, a aby im bola zabezpečená ochrana v prípade oslabenia ich dôkaznej povinnosti v prípadnom súdnom konaní zo značným časovým odstupom. Inštitút premlčania takto, v súlade so zásadou právnej istoty a všeobecnou požiadavkou sledovať si potrebu ochrany svojich ohrozených a porušených práv, zabraňuje dlhodobému trvaniu práv a im zodpovedajúcim povinnostiam.

Navrhovateľ si v danom konaní uplatňoval cestovné vo výške X,XX euro a úhradu XX euro (prirážku za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom dňa 18.1.2012 počas jazdy v prostriedku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave č. 205).

Pri ustálení začiatku plynutia premlčacej doby súd prvého stupňa správne vychádzal z ust. § 101 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého navrhovateľovi začala plynúť jednoročná premlčacia doba podľa § 108 Občianskeho zákonníka na uplatnenie práv vyplývajúcich zo zmluvy o preprave vzniknutej medzi účastníkmi konania (§ 760 Obč. zákonníka) konkludentne tým, že odporkyňa nastúpila do dopravného prostriedku mestskej hromadnej prepravy v Bratislave , čím pristúpila na podmienky, za ktorých sa prepravná služba poskytuje, vrátane výšky a podmienok uloženia zmluvnej sankcie za nesplnenie povinnosti zaplatiť cestovné za poskytnutie prepravnej služby.

Súdna prax zaujala právny názor, že ak čas splnenia dlhu nebol účastníkmi dohodnutý, ani inak stanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník podľa ust. § 563 Obč. zák. povinný splniť dlh prvý deň po tom, čo ho na plnenie veriteľ požiadal. Veriteľ mohol svoje právo vykonať vtedy, keď mohol požiadať o plnenie, teda hneď ako dlh vznikol - začiatok plynutia premlčacej doby tu nastáva nasledujúci deň po vzniku právneho vzťahu zo zmluvy, pri ktorej nebola dohodnutá splatnosť.

S poukazom na vyššie uvedené splatnosť záväzku odporkyne, ktorá cestovala v mestskom hromadnom prostriedku navrhovateľa bez cestovného lístka v dôsledku čoho jej vznikla povinnosť zaplatiť navrhovateľovi cestovné a prirážku k cestovnému, nastala dňom nasledujúcim po tom, kedy došlo k porušeniu jej povinnosti mať zakúpený cestovný lístok a kedy bola vyzvaná navrhovateľom na plnenie, teda dňom 19.1.2012 a jednoročná premlčacia doba uplynula dňom 21.1.2013 (§ 122 ods. 2,3 Obč. zákonníka). Na základe uvedeného potom súd prvého stupňa postupoval správne, ak bez ďalšieho skúmania skutkových okolností prípadu návrh navrhovateľa uplatnený až dňa 12.8.2013 ako premlčaný zamietol. Na správnosť záveru súdu prvého stupňa nemá žiaden vplyv nesprávne ustálenie začiatku a konca jednoročnej premlčacej lehoty určenej súdom prvého stupňa na deň 18.1.2012 a 21.1.2013.

K ostatným odvolacím námietkám navrhovateľa je treba uviesť, že prirážka k cestovnému je sankčným nárokom vyplývajúcim priamo zo zmluvy o preprave, a preto ho nie je možné, ani z hľadiska premlčania, posudzovať oddelene od nároku na cestovné. Tento nárok na zaplatenie sankčnej úhrady za cestovanie bez cestovného lístka nemôže vzniknúť samostatne, ale len spolu s nárokom na zaplatenie cestovného. Nakoľko obidva nároky vznikajú súčasne zo zmluvy o preprave, resp. z jej porušenia, u oboch nárokov začína preto rovnako plynúť aj premlčacia doba ustanovená v § 108 Občianskeho zákonníka. Nároky na zaplatenie cestovného a na zaplatenie prirážky k cestovnému preto nemožno považovať za mimozmluvný nárok, a pre posúdenie včasnosti ich uplatnenia z hľadiska premlčania, sa nemôže aplikovať všeobecná trojročná premlčacia doba v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka, ktorej použitia sa navrhovateľ v podanom odvolaní dovolával.

Pokiaľ navrhovateľ poukazoval vo svojom odvolaní na odlišné rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave v skutkovo a právne totožných veciach, tieto nie sú pre rozhodovanie v danej veci pre konajúci odvolací senát právne záväzné.

Na základe uvedeného odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa
správneho výroku o trovách konania) podľa § 219 O.s.p. potvrdil.

(vrátane právne

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods.1 O.s.p. v spojení s § 142 ods.1 O.s.p. a úspešnej odporkyni nepriznal náhradu trov odvolacieho konania, nakoľko nepodala v odvolacom konaní návrh na rozhodnutie o povinnosti nahradiť jej trovy odvolacieho konania podľa § 151 ods. 1 vety prvej O.s.p..

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.